

Her toplum, daha çocukluktan itibaren üyelerinin uyacakları genel ve özel kuralları ortaya koyar; buna uymayanları kendine has metotlarla cezalandırır. Toplumda geçerli olan giyim tarzı, davranış ve konuşma biçimi, beslenme alışkanlıkları vb. ayrıntılı olarak tespit edilir. Her çocuk kendi ait olduğu grubun değerlerini ve kurallarını öğrenir.

**1. Bu parçada açıklaması yapılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Sosyalleşme
- B) Toplumsal rol
- C) Toplumsal statü
- D) Toplumsal Değer
- E) Toplumsal sapma

Yüz yüze etkileşiminin olduğu, çocuğun toplumsallaşmasında ilk ve en önemli kurumdur. Çocuk konuşmayı, duygusal paylaşımı, farklı değerleri ve toplumsal dünyayı ilk defa o kurum içinde öğrenmeye başlar.

**2. Bu açıklama toplumsallaşmayı sağlayan aşağıdaki unsurlardan hangisiyle ilgilidir?**

- A) Okul
- B) Medya
- C) Aile
- D) Arkadaş
- E) Meslek

**3. Gelenek ve göreneklere, bayrağa, insan yaşamına saygı, barış, dürüstlük, adalet, yardımseverlik vb. örnekler aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgilidir?**

- A) Toplumsal norm
- B) Toplumsallaşma
- C) Toplumsal kontrol
- D) Toplumsal değer
- E) Sosyal saygınlık

**4. Bir rolün, bireyin diğer rolünü yerine getirmesini kolaylaştırmasına "rol pekiştirmesi" denir.**

**Buna göre aşağıdakilerden hangisi rol pekiştirmesi örneğidir?**

- A) Çocuğunun öğretmeni olan babanın yaşadığı ikilem
- B) Bir avukatın kendi işini çok iyi yapması ve takdir edilmesi
- C) Bir paşanın, her yerde paşa gibi davranması
- D) Öğrencinin sorumluluklarını yerine getirmesi
- E) Psikolog olan bir annenin, çocuklarını eğitirken psikoloji bilgisini kullanması

Bireylerin toplumda örf, âdet, gelenek ve benzeri değerlere uygun biçimde davranmalarını sağlayan toplumsal düzenlemelere toplumsal kontrol adı verilmektedir.

**5. Buna göre toplumsal kontrolün temel işlevi nedir?**

- A) Bireylerin statülerine uygun davranmalarını sağlama
- B) Toplumsal düzene devamlılık sağlama
- C) Bireylere saygınlık sağlama
- D) Toplumsal değerlerin hızlı biçimde değişmesini önleme
- E) Toplumsal sorunları ortaya çıkarma

Bireyin içinde yaşadığı toplumsal grupların kural ve değerlerini, kültürünü etkin biçimde öğrenemediği, bunlara uyumlu davranışlarda bulunamadığı, değişimlere ayak uyduramadığı, grubun yerleşik ölçütlerine ve değerlerine aykırı davranışlarda bulunduğu durumlara toplumsal sapma denir.

**6. Buna göre aşağıdakilerden hangisi toplumsal sapmanın nedenlerinden biri değildir?**

- A) Kültürel çatışmalar
- B) Hızlı toplumsal değişme
- C) Refah seviyesinin yükselmesi
- D) Toplumun kural ve değerlerine aykırı davranma
- E) Yanlış sosyalleşme

İdam cezasına çarptırılmış ve öldürülmüş bazı insanların düşünceleri bir dönem yanlış olarak değerlendirilmişse de zamanın akışı içinde toplumsal değişimle birlikte bunların savdukları değer ve normlar kabul edilmiştir. Bu insanlar kahraman, devrimci, büyük düşünür, lider olarak tarihteki yerlerini almışlardır.

**7. Bu açıklama aşağıdaki kavramlardan hangisine uygun düşmektedir?**

- A) Olumsuz sapma
- B) Olumlu sapma
- C) Resmî sosyal kontrol
- D) Resmî olmayan sosyal kontrol
- E) Yazısız norm

Bireyin üyesi olduğu toplumun, duygu, düşünce, davranış biçimlerini, kısacası kültürünü öğrenerek topluma uyum sağlamasıdır.

**8. Aşağıdakilerden hangisi sosyalleşme için söylenemez?**

- A) Toplumsallaşma, çocuklukta başlayan ve ömür boyu süren bir süreçtir.
- B) Belli bir zaman ve yerdeki toplum içinde gerçekleşir.
- C) Birey üyesi olduğu toplumun kültürünün tamamını benimsemez.
- D) Her bireyin sosyalleşme süreci aynıdır.
- E) Toplumsallaşma, bireyin topluma uyumlu ve dengeli bir kimlik kazanmasına yardım eder.

Toplumsal statüler; elde edilmiş biçimlerine göre doğuştan statüler ve kazanılmış statüler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

**9. Aşağıdakilerden hangisi doğuştan statüler için örnek oluşturur?**

- A) Özlem'in kadın olması
- B) Celal'in fabrikatör olması
- C) Elvan'in sosyolog olması
- D) Aren'nin üniversite mezunu olması
- E) Melike'nin kulüp üyesi olması

Toplumsal normlar bireylerin belli durumlarda nasıl davranması gerektiğini belirleyen, toplumdan topluma farklılaşan, yaptırım gücü olan formel ve informel toplumsal kurallar sistemidir. Bu kurallar, toplumun ortak düşünce, duygu ve yargılarıyla uyumludur.

**10. Toplumsal normlar için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Soyuttur.
- B) Yazılı ya da yazısızdır.
- C) Zorlayıcıdır.
- D) Kaynağı değerlerdir.
- E) Değişkendir.

Trafik polisi, hatalı park eden bir sürücüye ceza yazacağı anda sürücünün kendi kardeşi olduğunu görmüş ve ne yapacağı konusunda kararsız kalmıştır.

**11. Bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?**

- A) Kimlik bunalımı
- B) Sosyal sapma
- C) Sosyal bütünleşme
- D) Rol çatışması
- E) Rol pekişmesi

**12. “Bir kentteki çok sayıda doktordan biri olan Nasır Bey’in mesleğindeki titizliği ve bilgisi sayesinde meslektaşları arasında önemli bir itibara sahip olması” aşağıdaki kavramlardan hangisiyle ilgili örnek bir durumdur?**

- A) Kişisel saygınlık
- B) Sosyal statü
- C) Rol pekişmesi
- D) Sosyal kontrol
- E) Sosyal norm

**13. Toplumsal değerler, toplum için neyin iyi ve önemli olduğuna, neyin kabul edilebilir ya da kabul edilemez olduğuna dair ölçüt ve ilkelerdir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi toplumsal bir değer değildir?**

- A) Dürüstlük
- B) Saygılı olma
- C) Hoşgörü
- D) Menfaat
- E) Yalan söylememe

İnsanlara saygılı olmak, toplumsal bir değerdir. İnsan öldürmenin yasak olması ise toplumsal bir normdur.

**14. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi toplumsal değer ile toplumsal norm arasındaki ilişki için söylenemez?**

- A) Normlar ile değerler birbirleriyle uyumludur.
- B) Normlar değerlere bağlı olarak oluşur.
- C) Normlar bireyleri toplumsal değerlere uygun davranmaya zorlar.
- D) Normlar çeşitli yaptırımlar ile desteklenmektedir.
- E) Önce toplumsal normlar belirlenir, sonra toplumsal değerler oluşturulur.

Aşağıda birey-toplum ilişkisi bağlamında bazı kavramlar verilmiştir.

I. Toplumsal hiyerarşi içinde bir kişinin doğuştan veya sonradan sahip olduğu konumdur.

II. Bireyin toplumsal statüsüne uygun davranmasıdır.

III. Bireyin statülerine toplumun verdiği değerdir.

**15. Bu parçada nitelenen kavramlar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?**

- A) Prestij – Rol – Statü
- B) Rol – Statü – Prestij
- C) Statü – Rol – Prestij
- D) Rol – Prestij – Statü
- E) Statü – Prestij – Rol

Toplumsal değerler toplum için neyin iyi ve önemli olduğuna, neyin kabul edilebilir ya da kabul edilemez olduğuna dair ölçütler ve ilkelerdir. Toplumsal değerler kişi doğduğunda toplumda hazır bulunan iyilik, doğruluk, dürüstlük, yurtseverlik, büyüklere saygı, ulvi değerlere bağlılık gibi değerlerdir.

**16. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir sosyal değer olmaktan çok sosyal norm niteliğindedir?**

- A) Dürüstlük bir erdemdir
- B) Yaşlılara saygı göstermek gerekir
- C) Sürücüler şehir içinde ve dışında hız sınırlarını aşmamalıdır
- D) Askerlik kutsal bir hizmettir
- E) Hırsızlık kötü bir davranıştır.

Orta çağ Avrupa'sında ressamlık dilenci ve fakirlerle aynı değeri görüyorken günümüz Avrupa'sında ressamlık elit ve saygı gören bir meslektir.

**17. Bu durum aşağıdakilerden hangisini kanıtlar niteliktedir?**

- A) Günümüzde statüler arasındaki fark ortadan kalkmıştır.
- B) Bazı statülerin değeri anlaşılmaz.
- C) Statülerin saygınlığı zamanla değişebilir
- D) mesleklerin saygınlığı ile bulunan çağ arasında ilişki yoktur.
- E) Ressamlık günümüzün en prestijli mesleğidir.

Toplumda her bireyin statüleri ve bu statülere uygun rolleri vardır. Örneğin bir okuldaki öğretmen ve öğrencilerin davranışlarını ele alırsak öğretmenin dersini anlatma ve öğrencilere faydalı olma gibi görevleri varken öğrencinin de dersi dinleme, not alma ve arkadaşlarını rahatsız etmeme gibi görevleri vardır. Ne öğretmen bugün canım istemiyor diye ders anlatmıyorum diyebilir ne de öğrenci bugün canım çok sıkkın not tutmayacağım derse girmeyeceğim diyebilir.

**18. Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisini çıkarabiliriz?**

- A) Roller ve statüler arasında bazen çatışmalar olabilir.
- B) Her biri yetki alanını genişletmeye çalışabilir.
- C) Statüler bireyin davranışlarına yön verir.
- D) Hak ve sorumluluklar statü ve rollerle ilişkilidir.
- E) Toplumsal statüler zamanla değişebilir.

Bazı toplumlarda tabakta yemek bırakmak yemeğin beğenilmediği anlamına gelecek ve bu yüzden kişi ayıpnabilir bazı toplumlarda ise tüm yemeğin bitirilmesi aç gözlülük olarak kabul edilebilir bazı toplumlarda ise tabaktaki yemeğin bitirilmesi dini bir görev olarak anlaşılabilir.

**19. Bu parçadan hareketle toplumsal değerle ilgili vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Değerler sosyalleşme yoluyla kazanılır.
- B) Değerler toplumdan topluma değişkenlik gösterirler.
- C) Değerler kuşaktan kuşağa aktarılır.
- D) Çoğunluk tarafından kabul edilen değerler doğrudur
- E) Değerler toplumsal bütünleşmeyi sağlar

Bir öğretmenin mesleğini yerine getirirken kazandığı rahat konuşma ikna edici olma sosyal olma devlet işlerinin düzenini bilme gibi nitelikleri politika atıldığında çok işine yaramıştır.

**20. Bu durum aşağıdaki kavramlardan hangisine örnektir?**

- A) Rol pekişmesi
- B) Rol çatışması
- C) Anahtar statü
- D) Anahtar rol
- E) Normların içselleştirilmesi

Bir apartmana yeni taşınan birinin komşularıyla ilk konuşması doğal olarak sizli ve bizli olacaktır ama zaman içerisinde yaşanan yakınlaşma ve samimiyetle birlikte konuşmaların yerini senli ve benli cümleler alacaktır.

**21. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşabilir?**

- A) Toplumsal statüler zaman içerisinde değişir
- B) İkincil ilişkiler birincil ilişkilere dönüşebilir
- C) Birincil ilişkiler ikincil ilişkilere dönüşebilir
- D) Kişiler anahtar statülerine göre hareket etmelidir
- E) Toplumsal roller toplum içerisinde öğrenilir.

Toplumsal düzenin olmadığı yerde huzur da olmaz insanlar da yaşamlarını düzenli bir şekilde sürdüremez toplumsal düzeni sağlayan kuralların bireyleri Ortak inanç ve ölçülere uygun davranışlarda bulunmaya zorlar biz de buna toplumsal denetim deriz.

**22. Aşağıdakilerden hangisi bir toplumsal denetim mekanizması değildir?**

- A) Gelenekler
- B) Töreler
- C) Hukuk kuralları
- D) Toplumsal sınıf
- E) Ahlak kuralları

Bütün toplumlar üyelerinin değer ve normlara aykırı davranışlar sergilemesi için bazı önlemler alır ve kendi varlıklarını ve işleyişlerini sürdürmek için üyelerine yönelik birtakım baskı mekanizmaları oluştururlar.

**23. Aşağıdakilerden hangisi bu baskı mekanizmalarından biri değildir?**

- A) Ayıplama
- B) Kınama
- C) Anomi
- D) Hapis cezası
- E) Dışlama

Geleneklere uygun davranmayan kişiler kınanır, hız limitlerine uymayan sürücüler ceza alır, kopya çeken öğrenciler disiplin cezasıyla cezalandırılır ve vergisini zamanında ödemeyen vatandaş faiziyle vergisini öder.

**24. Bu parçada sözü edilen kurallar aşağıdakilerden hangisini sağlamaya yöneliktir?**

- A) Dikey hareketliliği
- B) Toplumsal statülerin değişimine
- C) Toplumsal kontrolün sağlanmasına
- D) Gelir dağılımını adaletli yapmaya
- E) Toplumsal tabakalar arasındaki eşitliği sağlamaya

Ben sadece mühendis değilim evimde çocuklarımın babasıyım, anne babamın yanında onların çocuğuyum, üyesi olduğum kuruluşun yönetim kurulu üyesiyim, hafta sonu bulduğum arkadaşlarımın dostuyum.

**25. Bu kişinin kendini tanıtmak için anlattıkları toplumsal statünün hangi özelliğine örnektir?**

- A) Statülerin birbiriyle ilişkili olması
- B) Toplumda belli kuralların var olması
- C) Statülerin toplumdaki topluma değişmesi
- D) Birçok statü içerisinde bir anahtar statünün olması
- E) Kişinin aynı anda birden çok statüye sahip olması